

70479 - Yarın Ramazan olursa, ben oruçluyum diyen kimse

Soru

Ramazan'ın başlaması ilan edilmemişse ve: Yarın Ramazan'ın ilk günü olursa, ben oruçluyum diyerek erkenden uyuyan kimsenin bu niyeti yeterli olur mu?

Bu kimsenin orucu sahih olur mu?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah Teâlâ'ya mahsustur.

İslâm âlimleri, niyetin tayini meselesinde görüş ayrılığına düşmelerinden dolayı bu meselede iki görüşe ayrılmışlardır:

Ramazan orucuna kesin bir dille niyet etmesi gerekir mi?

Ya da ister farz olsun, isterse nâfile olsun, sadece oruca niyet etmesi yeterli midir?

Mâlikîler, Şâfiîler ve Hanbelîler'den oluşan âlimlerin çoğunluğu, Ramazan orucunun niyetinin tayin edilmesinin şart olduğunu söylemişlerdir.

Hanefîler ise, niyetin tayin edilmesinin şart olmadığını söylemişlerdir. İmam Ahmed'in ikinci bir görüşe de bu doğrultudadır.

Bu görüşe göre: Yarın Ramazan'ın ilk günü olursa o benim farz orucumdur, diyen kimsenin orucu geçerlidir.

el-Furû' yazarı (c: 3, s: 40)'ta şöyle demiştir:

"Şâfiî ve Mâlik'in görüşlerine uygun olarak her farz orucun niyetinin tayin edilmesi gerekir. Yani

Ramazan orucunu veya Ramazan orucunun kazasını veya adak orucunu veyahut da keffâret orucunu tutacağına inanmasıdır.

Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى. [متفق عليه]

"Ameller, ancak niyetlere göre geçerlilik kazanır. Herkes ancak (ameliyle) niyet ettiğinin karşılığını alır." (Buhârî, hadis no: 54, Müslim, hadis no: 1907/155).

İmam Ahmed'den rivâyet olunan ikinci rivâyete göre o şöyle demiştir:

"Ebu Hanîfe'nin görüşüne uygun olarak Ramazan orucu için niyetin tayin edilmesi gerekmez. Çünkü tayin ile Ramazan olup-olmadığı birbirinden ayırt edilmek istenmiştir. Bu zaman (Ramazan) ise, tayin edilmiştir (bellidir). Buna göre Ramazan orucu mutlak bir niyetle sahihtir, fakat farzın niyetinde tereddüt etmiştir.

"Farzın niyetinde tereddüt etmiştir" sözü ile kast edilen, şek gününde niyet etmesidir.

Örneğin bir kimsenin: "Eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa, o benim farz orucumdur. Eğer Ramazan'ın ilk günü olmazsa, (tutacağım oruç) nâfile oruçtur, demesi; birinci rivâyete göre yarın Ramazan orucunu tutacağını kesin bir dille ifâde etmediği için orucu geçerli değildir. İkinci rivâyete göre ise, orucu geçerlidir."

El-İnsâf yazarı (c: 3, s: 295)'te şöyle demiştir:

"Bir kimse: Eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa o benim farz orucumdur, Ramazan'ın ilk günü olmazsa, (tutacağım oruç) nâfile oruçtur, derse, bu görüş, mezhebe göre geçerli değildir. Ashâbımızın çoğu bu görüştedir. Bu görüş; niyetin tayin edilmesinin şart olmasından dolayıdır."

İmam Ahmed'den rivâyet olunan diğer bir rivâyete göre ise, orucu geçerlidir. Bu görüş ise, Ramazan orucu için niyetin tayin edilmesinin gerekli olmamasından dolayıdır. Şeyhulislâm Tekiyyuddîn İbn-i Teymiyye bu görüşü tercih etmiştir.

el-Fâik kitabının yazarı şöyle demiştir:

"el-Muharrer kitabının yazarı ile hocamız bu görüşü desteklemiştir.Tercih edilen görüş de bu görüştür."

Bu konuda şu kitaplara bakınız:

- el-Bahru'r-Râik; c: 2, s: 280.

- Mecme'ul-Enhâr; c: 1, s: 233.

- Muğni'l-Muhtâc; c: 2, s: 150.

- el-Muğnî; c: 3, s: 9.

- el-Mevsûatu'l-Fıkhiyye; c: 5, s: 165 ve c: 28, s: 22.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin-, "Zâdu'l-Mustakni" kitabının yazarının: "Eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa o benim farz orucumdur, diye niyet ederse, orucu geçerli değildir." Sözünü şerh ederken şöyle demiştir:

"Bu mesele, çoğu zaman sorulan önemli bir meseledir. Bunun örneği şöyledir:

Bir kimse, Şaban ayının otuzuncu gecesi erken uyumuştur. Bu gecenin Ramazan'ın ilk gecesi olması muhtemeldir.Bu kimse uyumadan önce:

- Eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa o benim farz orucumdur veya eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa ben oruçluyum veyahut da eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa, o farz oruçtur, Ramazan'ın ilk günü olmazsa, farz veya vâcip olan bir orucun keffâretidir veya buna benzer bir şarta bağlayarak niyet ederse, mezhebimize göre sahih olmaz. Çünkü bu kimsenin: Eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa o benim farz orucumdur, sözü; tereddüt üzere olmuştur.Niyetin ise kesin olması gerekir.Eğer bu kimse, ancak fecir doğduktan (imsaktan) sonra uyanır ve bu günün Ramazan'ın ilk günü olduğunu anlarsa, "Zâdu'l-Mustakni" kitabının yazarının görüşüne göre bu günü kaza etmesi gerekir.

İmam Ahmed'den rivâyet olunan ikinci rivâyete göre görüşü şöyledir:

"Bu günün Ramazan'ın ilk günü olduğunu anlarsa, orucu geçerlidir. Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de bu görüşü tercih etmiştir. Kanımca bu, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Zübeyir'in kızı Dıbbâ'ya şöyle buyurmasına dâhildir (onun gibidir):

- Haccını yap ve şöyle şart koş: Allahım! Hastalık, gecikme veya başka bir şey, haccımı tamamlamama engel olursa, bunun için ihramdan çıkacağım, dersin. Çünkü senin, Rabbine şart koşma hakkın vardır." (Buhârî ve Müslim)

Bu kimse ise, yarın Ramazan'ın ilk günü olup-olmadığını bilmediğinden dolayı orucunu şarta bağlamıştır. Dolayısıyla bu kimsenin tereddüdü, Ramazan ayının başlamasının sâbit olması konusunda tereddüt etmesinden dolayıdır. Yoksa yarın oruç tutayım mı veya tutmayayım mı diye niyette tereddüt etmesinden dolayı değildir.

Bu sebeple bu kimse, Ramazan'ın ilkk gecesinde: Yarın oruç tutabilirim de tutmayabilirim de derse, ona şöyle deriz: Bu geçerli olmaz. Çünkü bu kimse tereddütlüdür.

Buna göre biz, Şaban ayının otuzuncu gecesi bize haber gelmeden önce uyursak, şöyle niyet etmemiz gerekir: Eğer yarın Ramazan'ın ilk günü olursa biz oruçluyuz." (eş-Şerhu'l-Mumti'; c: 6, s: 375).

Allah Teâlâ en iyi bilendir.